

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Miljøvernavdelinga

**Forvaltingsplan for
Langøyvågen naturreservat,
Fræna kommune**

Rapport 2012:21

Framsida: Strandengene og gruntvassområda sør-aust for Langøya.

Med mindre anna er oppgitt er alle bilete tatt av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset
6404 MOLDE
www.fylkesmannen.no

Rapport nr:
2012:21

Dato:
21.12.2012

Tittel:

FORVALTINGSPLAN FOR LANGØYVÅGEN NATURRESERVAT

Forfatter:

Ola Betten, Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Godkjenningsvedtak:

I medhald i forskrift av 08.11.2002 om fredning av Langøyvågen naturreservat, Fræna kommune, § 8, har Fylkesmannen i Møre og Romsdal godkjent forvaltingsplanen.

Referat:

Langøyvågen naturreservat vart verna i 2002 som ein del av verneplan havstrand og elveos for Møre og Romsdal. Naturreservatet har strandenger med stor botanisk variasjon, med både brakkvass- og saltenger. I tillegg er det undervassenger med ålegras. Ein viktig art i reservatet er planten salturt. Vågane er viktig raste- og beiteområde for ulike vassfuglartar.

Trugsmåla mot verneføremålet er særleg gjengroing og spreieing av framande planter som rynkerose. Eit viktig virkemiddel er å oppretthalde dagens beitebruk og å få til slått eller beite andre stader i reservatet. Det er òg vesentleg å legge til rette for førekomstane av salturt og saftmelde. Andre mål i forvaltingsplanen er mellom anna å stoppe spreieinga av framande artar.

Det er Fylkesmannen i Møre og Romsdal som er forvaltingsstyresmakt for Langøyvågen naturreservat.

For å gjennomføre tiltaka i forvaltingsplanen legg vi opp til eit samarbeid mellom grunneigarar, interessegrupper, Fræna kommune og Statens naturoppsyn.

Forvaltingsplanen med tilhøyrande bevaringsmål bør reviderast minst kvart 10. år.

Emneord:

Naturvern, bevaringsmål, skjøtsel, fugl, strandeng, biologisk mangfald.

ISBN (Nettutgåve): 978-82-7430-271-6
ISSN: 1891-876X

Fagansvarleg:

For administrasjonen:

Ulf Lucasen (seksjonssjef)

Lindis Nerbø (miljøverndirektør)

FORORD

Langøyvågen naturreservat i Fræna kommune blei oppretta ved kongeleg resolusjon av 8. november 2002 som ein del av verneplan for havstrand - elveos i Møre og Romsdal. Forvaltingsplan for området er utarbeida som eit ledd i arbeidet med å lage forvaltingsplanar for dei mindre verneområda i fylket. Målet med forvaltingsplanen er å utdjupe verneforskrifta og klargjere brukarinteresser og behov for skjøtsel. Planforslaget har vore ute på høyring.

Det er ei viktig oppgåve for fylkesmannen å sikre verneverdiane i Langøyvågen naturreservat. Denne planen bør sjåast som eit ledd i arbeidet med å ta vare på dei biologiske verdiane i området, og då spesielt strandengene og planteartane salturt og saftmelde. Faren for framtidige endringar i naturtilstanden i Langøyvågen naturreservat dei kommande åra gjer at fylkesmannen ser behovet for å gjennomføre tiltak for å sikre verneverdiane. Dette er den første forvaltingsplanen som er laga for Langøyvågen naturreservat, og vi opnar for revidering av planen etter å ha fått erfaring med den i praksis i nokre år. Det er særleg aktuelt for bevaringsmåla i planen.

Planen er utarbeidd av Ola Betten for midlar som Direktoratet for naturforvaltning har stilt til rådvelde.

Innhold

FORORD.....	4
1 INNLEIING	7
2 SKILDRING OG STATUS	9
2.1 Områdeskildring	9
2.2 Brukshistorie.....	10
2.3 Egedomsforhold	10
2.4 Naturfaglege verdier	11
2.5 Bevaringsmål	12
3 BRUKARINTERESSER	16
3.1 Verneforskrifta og brukarinteresser	16
3.2 Primærnæring – jordbruk og skogbruk.....	16
3.3 Jakt, fiske og friluftsliv	16
3.4 Kulturminne.....	17
3.5 Undervisning og forskning	18
3.6 Forureining	18
3.7 Bygningar og tekniske inngrep.....	18
4 FORVALTINGSOPPGÅVER OG TILTAK.....	20
4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak.....	20
4.2 Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar	21
4.3 Informasjon og tilrettelegging	21
4.4 Oppsyn.....	21
5 SAKSBEHANDLING	23
5.1 Forvaltingsstyresmakt.....	23
5.2 Lovverk, føringar og forvaltning	23
5.2.1 Verneforskrifta	23
5.2.2 Prinsippa i naturmangfaldlova	24
5.2.3 Forholdet til andre lovverk	25
5.2.4 Tolking av unntaksreglene i verneforskrifta	25
5.2.5 Spesifiserte dispensasjonsbestemmingar i verneforskrifta.....	26
5.2.6 Generelle dispensasjonsbestemmingar.....	27
5.2.7 Generelle retningslinjer for saksbehandling.....	28

6	FORVALTINGSPLANEN SI GYLDIGHEIT	29
7	REFERANSAR.....	30
	Publikasjonar	30
	Nettstader.....	30
	Vedlegg 1 – Verneforskrift Langøyvågen naturreservat	31
	Vedlegg 2 - Naturmangfaldlova	34
	Vedlegg 3 - Tiltak i Langøyvågen naturreservat.....	36
	Vedlegg 4 – Sakshandsaming	37

1 INNLEIING

Langøyvågen naturreservat vart oppretta ved kongeleg resolusjon av 8. november 2002. Føremålet med fredinga er: *“å ta vare på eit typeområde av strandeng med stor botanisk variasjon, der strandengene mest består av undervassenger, salt- og brakkvassenger. Dei store førekomstane av salturt gjør at området også er ein spesiallokalitet for denne strandtypen.»* Fylkesmannen i Møre og Romsdal er forvaltingsstyresmakt for naturreservatet.

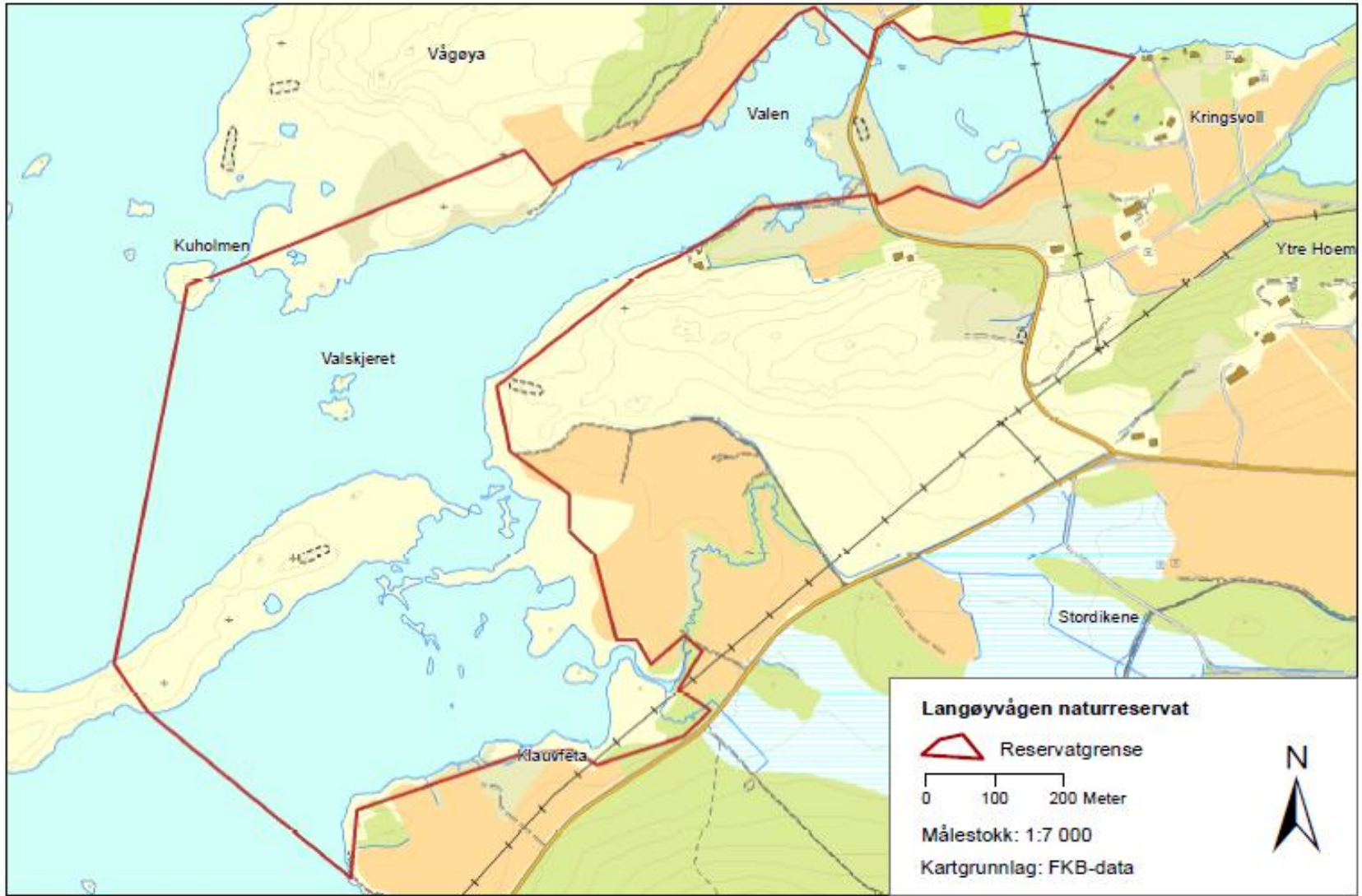
Langøyvågen naturreservat i Fræna kommune omfattar den indre delen av sjøbukta Langøyvågen og sundet Valen som no er stengt av med ei vegfylling. På landsida omfattar reservatet austre del av Langøya og ein brem langs strandsona med strandberg, mudderstrender og strandenger. Området dekkjer eit areal på ca. 732 daa, derav er ca. 551 daa sjø. Langøyvågen er verna som ein del av verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal og er ein unik og vakker lokalitet. Det er dyrka mark langs reservatgrensa i nord og i sør-vest.

Forvaltingsplanen for Langøyvågen naturreservat skal vere eit praktisk hjelpemiddel for å oppretthalde og fremje verneformålet i samsvar med verneforskrifta. Den skal sikre ei einsarta forvalting av verneområdet ved å gje konkrete retningslinjer for mellom anna bruk, informasjon, skjøtsel og saksbehandling. Planen skal gje ei samla skildring og dokumentasjon av natur- og bruksinteresser innafor området og om det er spesielle forhold som trugar eller kan truge verneverdiane. Planen er ikkje juridisk bindande, men gjev retningslinjer for forvaltninga av området, og han skal synleggjere ansvarsforhold og forvaltingsstyresmakt. I naturreservatet er både planter og vilt freda, og det skal ikkje settast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet. Det er fri allmenn ferdsel i reservatet. Det finst ikkje reguleringsplan for området.

Forvaltingsplanen for Langøyvågen er delt i to hovuddelar; den første delen (kap 1-3) gir ei skildring av naturforholda, brukarinteresser og forvaltingsmål, den andre delen (kap 4-6) omhandlar forvaltingsmessige oppgåver og tiltak. Her blir det gitt ei skildring av føreslåtte tiltak og kven som er ansvarleg for dei ulike tiltaka.

Kvifor vern?

Naturvern byggjer på oppleving av, og kunnskap og medvit om kvalitetar og eigenskapar i naturen. Norsk politikk og lovgjeving baserer seg på at naturen har ein verdi i seg sjølv, ein eigenverdi, som gjer at all natur og alle artar har ein rett til å eksistere. Mennesket inngår som ein del av naturen med eit særleg ansvar i kraft av sin sterke påverknad på mange økologiske prosessar. Naturen har også ein opplevingsverdi, ein verdi for folk si helse og trivsel, og gjennom friluftsliv ein verdi for å skape forståing for vern av natur. Langøyvågen naturreservat er eit lite område i areal, men representerer viktige levestad for plantene salturt og saftmelde, og er også ein viktig kvilestad for fleire sårbare og trua fugleartar. Området har ein opplevingsverdi for publikum.

For å sikre område som er særlege viktige må desse vernast mot faktorar som kan øydelegge dei. Mangfaldet av artar og naturtypar vert i stor grad påverka negativt av menneskelege aktivitetar som utbygging, omdisponering av areal, forureining m.m. Å ta vare på naturverdiar gjennom plan- og bygningslova vil ikkje alltid kunne stå sterkt nok mot mange slike påverkningsfaktorar. Å verne område som Langøyvågen etter naturmangfaldlova gir eit sterkare juridisk vern, og vil i best mogleg grad sikre arealet. Langøyvågen naturreservat er verna i kategorien *strandeng* innanfor verneplan for havstrand- og elveoslokalitetar i Møre og Romsdal.

2 SKILDRING OG STATUS

Verneforma

Hovudformålet med vern som naturreservat er bevaring av særlig urørt natur eller spesielle naturtypar. Naturreservat er den strengaste forma for områdevern etter naturmangfaldlova når det gjeld inngrep og aktivitet.

2.1 Områdeskildring

Langøyvågen naturreservat i Fræna kommune omfattar den indre delen av sjøbukta Langøyvågen og sundet Valen som no er stengt av med ei vegfylling. På landsida omfattar reservatet austre del av Langøya og ein brem langs strandsona med strandberg, mudderstrender og strandenger. Området dekkjer eit areal på ca. 732 daa, derav er ca. 551 daa sjø. Reservatet grensar mot dyrka mark på Vågøya i nord, og inst i Langøyvågen i sørvest.

Berggrunnen er diorittisk til granittisk gneis, med migmatitt. Det går eit lag med amfibolitt/glimmerskifer over sørlege delen av Vågøya heilt nord i reservatet.

Bakgrunn for vernet er vågane med grunne bukter med tilhøyrande strandvegetasjon.

Området har oseanisk klima med milde vintrar og relativt låge sommartemperaturar, gjennomsnitt pr. år er ca. 8° C og ligg i den sterkt oseaniske seksjonen, humid underseksjon, i den sørboreale vegetasjonssona. Gjennomsnittleg nedbørmengd per år er ca. 1750 mm, og det er ca. 240 nedbørsdøgn (Elnesvågen).

Fig 2. Store delar av sundet og bukta fell tørt ved fjære sjø, her sett frå sør-vest (Foto: Øivind Leren).

2.2 Brukshistorie

Store delar av strandflata rundt Langøysundet og på Vågøya er dyrka. Det meste av randsona til naturreservatet er dyrka, og her vert dyrka gras til mjølk- og kjøttproduksjon

Området si historiske betydning kjem fram ved at her er funne 6 gravrøyser i reservatet gravrøyser frå perioden eldre jernalder/bronsealderen. Rett nord-aust for reservatet ligg Vågøy kyrkje som er bygd ca. år 1904.

2.3 Eigedomsforhold

Langøyvågen naturreservat gjeld i følgje verneforskrifta følgjande gnr/bnr: 32/2,4,6,7,8,9, 10,11,12,13,15 og 19, 33/1 og 2. Det kan vere endringar etter deling og samanslåing av eigedommar, og fritidseigedommen gnr 32 bnr 18 er ikkje nemnt. Det er behov for ei oppdatering av forskrifta.

2.4 Naturfaglege verdier

Natur- og vegetasjonstypar

Den naturfaglege omtalen er basert på Jordal, 2005. Området er ei stor strandflate med leirrike gruntvassområde og strandenger. Dei prioriterte naturtypene strandenger, tangvollar og undervassenger dekkjer ein stor del av naturreservatet.

Vegetasjonen består av undervassenger med ålegras og småhavgras (U1, U2a), forstender med store mengder salturt (U3a), nedre og midtre saltenger med fjøresaltgras og ishavsstorr (U4a, U4d), saltenger med saltsiv og raudsvingel-fjørekoll (U5a, U5c), velutvikla brakkvassenger (U7) og tangvollar av ulike slag. I indre delen svakt innslag av svartorstrandskog (E6).

Direktoratet for naturforvalting (DN) har i samband med kartlegging av naturtypar i Noreg spesielt omtala nokre naturtypar som er å sjå som viktige i samanheng med biologisk mangfald, desse er samla i DN's handbok 13 om naturtypekartlegging og Handbok 19 om marin kartlegging. Her er det også omtala korleis ein kjenner igjen naturtypar, kva som er typisk for dei ulike naturtypene og kvifor dei er viktige i norsk natur.

Fræna kommune kartla naturtypene i kommunen i 2004 (Jordal 2005). Avgrensa lokalitetar blei sorterte og verdsette etter naturtype på ein skala frå A – C (A=svært viktig, B=viktig, C=lokalt viktig), der Langøyvågen blei klassifisert som Havstrand/kyst med verdi A.

Fig 3: Salturt har fleire førekomstar i reservatet

Planteartar

Naturreservatet er artsrikt med ca. 70 registrerte planteartar. Interessante artar er småhavgras, ishavsstorr og dei store bestandane av salturt. Det veks svartor i stranda (Jordal 2005). Her er påvist ein lokalitet med saftmelde (Asbjørn Børset, pers. oppl.)

Fig. 3. Saftmelde finst på ein lokalitet på Langøya

Dyreartar

I den fiskerike bukta er oter og steinkobbe vanlege. Langøyvågen har ein viktig funksjon for vassfugl, først og fremst som raste- og overvintringsområde. Artar som kan nemnast her, er: Songsvane, ulike grasender, sjøorre, dvergdykkar, gråstrupedykkar, vipe (raudlista nær truga NT), storspove (NT), fiskemåse (NT) og makrellterne (sårbar VU).

Truslar

Truslane mot verneverdiane er generell gjengroing og etablering av framande artar som rynkerose og framande bartreartar.

2.5 Bevaringsmål

Verneforskrifta skal konkretiserast først og fremst gjennom forvaltingsmål og bevaringsmål for reservatet. Verneføremålet viser i hovudsak kva naturkvalitetar ein ønskjer å bevare i verneområdet, her i § 2: «Formålet med fredinga er å ta vare på eit typeområde av strandeng

med stor botanisk variasjon, der strandengene mest består av undervassenger, salt- og brakkvassenger. Dei store førekomstane av salturt gjer at området også er ein spesiallokalitet for denne strandtypen.»

Fig. 4. Vipa kan framleis observerast på strandengene i Langøyvågen

I denne planen er det definert fem bevaringsmål, sjå tabell 1. Det er viktig med kunnskap om området for å kunne forvalte det på ein langsiktig og god måte. Det er òg avgrensa kva erfaring som finst med bruk av bevaringsmål i norsk forvaltning, og det må derfor vere rom for å revidere bevaringsmåla når vi har meir kunnskap og erfaring om effekten av vern og skjøtsel i området. Forvaltingsplanen bør reviderast kvart tiande år, sjå kap. 6.

Naturkvalitet

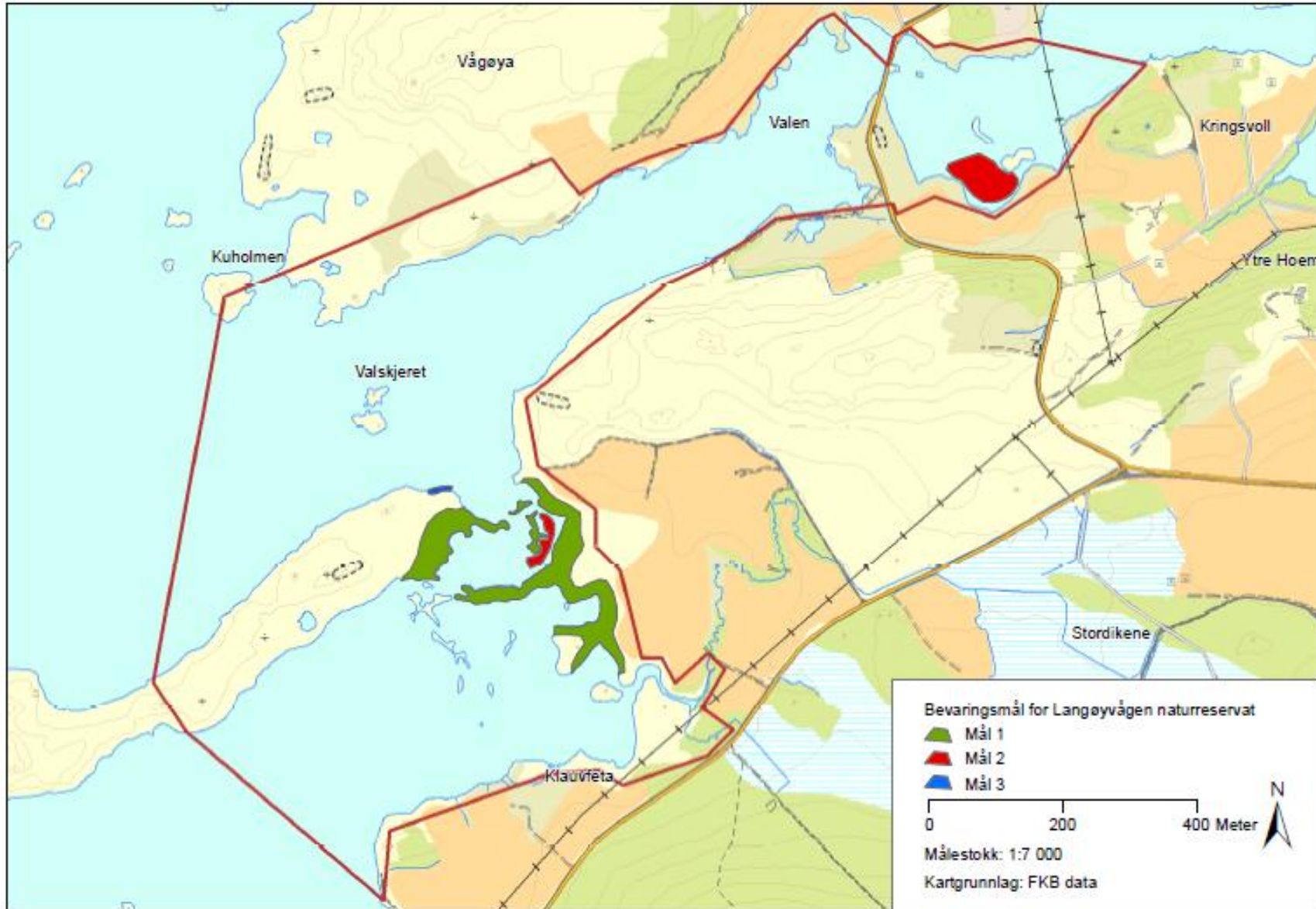
Forklarast som naturtype, arter, geologi og landskap som skal bevarast i eit verneområde. Føremålet med vernet ligg i dette omgrepet, og kan vere ein eller fleire naturkvalitetar.

Forvaltingsmål

Dette er eit samleomgrep for alle målsettingar knytt til naturverdiar/kvalitetar i eit verneområde. Her vert også mål knytt opp mot rekreasjon, jakt, og landbruket sine interesser.

Bevaringsmål

Desse skal konkretisere dei meir overordna forvaltingsmåla. Bevaringsmål er den tilstanden ein ønskjer at naturkvaliteten skal ha. Bevaringsmåla skal helst vere målbare, og kan eksempelvis presiserast gjennom mål for areal eller førekomst av bestemte arter.

Forvaltingsplan for Langøyvågen naturreservat

Tabell 1: Oversikt over bevaringsmål og tiltak for Langøyvågen naturreservat

Mål	Naturtype	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Overvaking	Tilstand	Tiltak
1	Havstrand/kyst Strandeng og strandsump (G05)	Areal strandeng	Beholde dagens areal salteng, brakkeng og strandsump i god tilstand	SNO, botanikarar	God	Høveleg beitetrykk, unngå terrengskader ved køyring, rydde søppel årleg
2	Havstrand/kyst Mosaikk av fleire naturtypar	Forekomst av salturt	Salturt skal førekomme med utbreiing som på vernetidspunktet	SNO, botanikarar	God	Unngå inngrep, masseuttak og utfylling
3	Havstrand/kyst Mosaikk av fleire naturtypar	Forekomst av saftmelde	Saftmelde skal finnast på lokaliteten på Langøya	SNO	Middels	Unngå inngrep, masseuttak og utfylling
4	Havstrand/kyst Strandeng og strandsump (G05)	Hekkande og beitande vadefugl	Førekost av sandlo, storspove og vipe i hekkesesongen	SNO, ornitologar	God	Høveleg beitetrykk, unngå forsøpling, inngrep og forstyring
5	Kystlynghei/strandberg/ strandenger	Forekomst rynkerose og sitkagran	Rynkerose og sitkagran skal ikkje forekomme i reservatet	SNO	Middels	Registrere og fjerne oppslag av sitkagran og rynkerose

3 BRUKARINTERESSER

3.1 Verneforskrifta og brukarinteresser

Verneforskrifta dannar grunnlag og rammer for kva aktivitetar som er tillatt i Langøyvågen naturreservat. I dette kapittelet vil verneforskrifta bli knytt mot ulike brukarinteresser. Heile verneforskrifta ligg som vedlegg 1. Det er særleg nokre kapittel i verneforskrifta som har betydning for forvaltninga. I § 3 *Vernereglar* går det fram kva for reglar som gjeld for reservatet, her er det opplista kva aktivitetar som ikkje er tillatt innafør reservatet. I § 4, *Generelle unntak*, omtalar ein dei aktivitetane som er unntatt frå reglane i § 3, medan det i § 5, *Eventuelle unntak etter søknad*, går fram kva aktivitetar fylkesmannen kan gje løyve til etter søknad. Aktivitetar som er forbode gjennom forskrifta i § 3, og som ikkje er nemnt i § 4 eller § 5, er i utgangspunktet forbode. Naturmangfaldlovas § 48 gjeld no i staden for den generelle dispensasjonsregelen i § 7 i verneforskrifta. Tolking av forskrifta er nærare omtala i kapittel 5.2.

3.2 Primærnæring – jordbruk og skogbruk

Bønder har dyrka jorda rundt Langøyvågen i fleire hundre år. Dyrkamarka grensar til naturreservatet på Vågøya i nord, og dyrka mark går delvis inn i reservatet på 3-4 daa inst i Langøyvågen i den sørlege halvdel. Her vert det dyrka gras. Landbruksdrift inkl. motorferdsel på dyrka mark er tillate. Det må søkjast om å kunne grave nye drenggrøfter som går ut i reservatet.

Strandengene inst i Langøyvågen og på Langøya vert beita med storfe. Det er ønskeleg å halde området ope, og unngå gjengroing, inkl. med lauvtre og framande artar som rynkerose og sitkagran. Gjerding er tillate. Det viktig at den naturlege vegetasjonssona mellom stranda og enga vert behalde som i dag. Det skal difor ikkje fyllast ut massar som åkerstein i fjøra.

Forvaltingsmål for primærnæringane

- Jordbruk kan drivast på vanleg måte på dyrkamarka
- Området bør beitast for å unngå gjengroing av strandeng, hei og gravrøysområde
- Lauvskog og framande treslag som sitkagran kan fjernast for å halde området ope

3.3 Jakt, fiske og friluftsliv

Jakt på hjortedyr, altså hjort, elg og rådyr, samt kanadagås og fangst av villmink er tillatt i reservatet. Dette skal gjerast i samsvar med viltlova og andre gjeldande lover. Fangst av villmink bør skje med slagfelle. Fiske samt uttak av fjøremark og agnskjel er lovleg etter det til ei kvar tid gjeldande regelverk. Dette inkluderer også fiske etter hummar, krabbe og skjell, sjå kap. 5.2. Elles er alt dyreliv, medrekna reirplassar og hiområde, freda mot skade og øydelegging, og nye dyreartar skal ikkje innførast.

Langøyvågen naturreservat blir bruka ein del som tur- og rekreasjonsområde for hyttebrukarane i nærområdet. Dette gjeld særleg området i nord-vest ved Valen. Området er godt eigna til båtbruk som padling. Friluftsliv kjem vanskeleg i konflikt med verneformålet dersom det ikkje oppstår slitasje på vegetasjonsbeltet ved stranda.

Verneforskriftene går føre friluftslova og allemannsretten ved eventuelle motsetningar i lovverket. Fordi det er eit område som er verna på grunn av naturen, vil naturen derfor prioriterast før friluftsliv ved ein eventuell konflikt. Friluftsliv er omtala i forskrifta § 3 punkt 5 og 6, og gjer klar rettleiing for kva aktivitetar som er ulovlege:

5. *”Bruk av naturreservatet til teltleirar, idrettsarrangement, jaktprøver eller andre større arrangement er forbode”*. Her kan det søkast løyve etter forskrifta § 5.9.

6. *”Bruk av sykkel og hest utanom eksisterande vegar er forbode”*

Elles er det nemnt i forskrifta at det er unntak frå vegetasjonsfredinga når det gjeld sanking av matsopp og bær (nemnt i § 4 punkt 3). Det er likevel viktig å hugse at vegetasjonen generelt er freda, også daude planter, og plukking av til dømes blomster og mose er ikkje lovleg. Etablering av nye stiar er tilretteleggingstiltak som krev dispensasjon frå forskrifta, og slike tiltak må eventuelt vurderast opp mot verneføremålet. Sjå også *Forståing av unntak frå forskrifta* kap. 5.2.

Forvaltingsmål for jakt, fiske og friluftsliv

- Jakt på hjortevilt kan skje fritt
- Framande artar som kanadagås og villmink kan takast ut
- Kanalisere ferdsel utanfor områda med sårbar vegetasjon

3.4 Kulturminne

Det er fleire fornminne i naturreservatet. Det ligg ei gravrøys frå bronse-/eller jernalderen aust for vegen over Valen, og det er to gravrøysar på Vågøya frå same tid. På Langøya finn vi tre røysar. Slike kulturminne er automatisk freda etter kulturminnelova § 4, j.

Kulturvernstyresmakta har etter kulturminnelova, § 11 a, høve til m.a. å registrere, bygge opp att, restaurere og rydde området kring automatisk freda kulturminne. Tilsvarande kan etter § 11 b, slike kulturminne granskast ved utgraving m.v. I eit naturreservat er vegetasjonen freda, og det er m.a. forbod mot uttak av massar. Restaurering av kulturminne krev etter dette løyve frå naturvernstyresmaktene, men dette vil i dei fleste tilfelle vere samanfallande med føremålet med naturreservatet, slik at dispensasjon vil bli gjeve. Ofte vil dette kunne vere ein skjøtsel som tener begge føremåla.

Vågøya er ein kyrkjestad, med kyrkjebygg frå 1904. Kyrkjebygget og kyrkjegarden ligg utanfor naturreservatet.

Forvaltingsmål for kulturminne

- Gravrøysene kan vedlikehaldast og skjøttast etter avklaring med naturvernstyresmaktene
- Skjøtsel av naturverdiane i reservatet skal ta omsyn til kulturminne slik at dei ikkje verte skadde
- Det kan utarbeidast informasjonsstiltak om kulturminna

3.5 Undervisning og forskning

Langøyvågen naturreservat er ikkje spesielt tilrettelagt for undervisning og forskning. Men området er lett tilgjengeleg grunna nærleik til vegen, og har stort potensiale for slik aktivitet. Det ligg til rette for å ha undervisning i området i store delar av året, særleg for mindre grupper av elevar. Det knyter seg stor informasjonsverdi til vegetasjon, fugleliv og kulturminne i området. Kartlegging av naturtypar, flora og fauna er naudsynt. Fagstoff om Langøyvågen naturreservat finst på internett på stader som www.dirnat.no, www.artsdatabanken.no og www.miljostatus.no.

Forvaltingsmål for undervisning og forskning

- Det kan leggjast til rette for undervisning, formidling og forskning innafør verneområdet så sant dette ikkje går ut over verneformåla for reservatet
- Kartlegge utvikling i flora og fauna

3.6 Forureining

Langøyvågen vender mot vest-sørvest, og er såleis utsett for søppel som driv i land frå havet. Det er innarbeidd gode dugnadsordningar for å samle søppel.

Forvaltingsmål for forureining

- Strandsøppel skal ikkje byggjast opp i reservatet

3.7 Bygningar og tekniske inngrep

Det er ingen bygningar i Langøyvågen naturreservat, men det er bygd ein del infrastruktur. Kommunevegen til Vågøya kryssar Valen på steinfylling. Vegen har fast dekke, og det er montert gatelys. Det er opparbeidd ein enkel parkeringsplass vest for Vågøy kyrkje, og denne ligg litt inne i naturreservatet iflg. kartet frå Kgl. resolusjon. Det er behov for ei oppdatering her.

Ei 20 kV kraftline kryssar reservatet over ei strekning på ca. 180 m aust for Vågøy kyrkje, og lina går over ca. 170 m i sør-vestre del av reservatet; langs fylkesveg 228. Ei telefonline kryssar austre del av Valen mellom vegfyllinga og kraftlina.

Det er fylt ut ein vor på ca. 50 meter ut i Valen på sørsida, og her ligg det ute ei flytebrygge med båt.

Fig. 6. Valen er delt av vegen til Vågøya, med fylling, fast dekke, gatelys og telefonline.

Fig. 7. Det er ein molo i vestre del av Valen

Forvaltingsmål for bygningar og tekniske inngrep

- Eksisterande bygningar og tekniske anlegg skal kunne vedlikehaldast
- Vernekartet må tilpassast parkeringsplassen ved Vågøy kyrkje

4 FORVALTINGSOPPGÅVER OG TILTAK

4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak

Med *skjøtsel* meiner ein aktive tiltak på økologisk grunnlag som forvaltingsstyresmakta eller dei som er tildelt slik styresmakt set i gang for å ta vare på naturkvalitetane i området i samsvar med verneformålet. Forvaltingsstyresmakta kan ikkje pålegge grunneigarar å utføre skjøtelsoppgåver, men nært samarbeid mellom forvaltingsstyresmakta og grunneigarane er viktig for å oppnå gode og heilskaplege resultat i verneområdet. All skjøtsel skal skje i samarbeid med fylkesmannen og SNO, og grunneigarar og andre interesserte kan ikkje drive tiltak etter skjøtelsparagrafen utan skriftlig løyve frå forvaltingsstyresmakta. Gjennomføring av tiltak med omfattande aktivitet skal skje i perioden 1. juli til 31. mars. Dette er for å unngå å forstyrre hekkande fugl.

Til planen er det utarbeidd ei liste over tiltaka, sjå vedlegg 3. Beløpa skissert i tiltakslista er grove overslag over kostnadene knytt til kvart tiltak. Kostnadane kjem gjerne ikkje fram før etter ein innkjøpsprosess, og omfanget må tilpassast rammene i statsbudsjettet.

Generell gjengroing

Langøya er i ferd med å gro igjen. Her står furu og lauvtre som bjørk, selje og rogn. Gjengroing er ein generell trussel i dei fleste lågareliggande verneområde. Det vert beita med storfe ved Langøyvågen og på Langøya, og ved vegen til Vågøya. Denne beitinga må fortsetje, og kunne ha vorte utvida til fleire areal og med fleire dyr..

Framande planteartar

Det er viktig å halde reservatet fritt for framande artar som sitkagran og rynkerose. Dei representerer ein reell fare for den lokale floraen ved at å spreie seg og fortrenge annan vegetasjon. Det er fjerna fleire rynkerosekratt på Langøya og i Langøyvågen. Det er viktig med overvaking av utviklinga her, og nye oppslag må fjernast så snart som mogeleg.

Sjøppel langs stranda

Sjøppel langs stranda må følgjast med, og ryddast når det er naudsynt. Verneområdet er vendt mot sør-vest og samlar av den grunn ein god del sjøppel frå sjøen. Så langt har det vore årlege ryddeaksjonar, og dette må fortsetje.

Skjøtselstiltak

- Halde området fritt for framande artar som rynkerose og sitkagran
- Hindre gjengroing og oppslag av naturlege lauvtre ved hogst, rydding og beiting
- Rydde sjøppel frå strandsona

4.2 Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar

Effektiv overvaking av naturområde krev kunnskap om verneverdiane og tilstanden deira. Jamn overvaking av naturkvalitetane er naudsynt for å kunne vurdere tilstand og behov for tiltak. Langøyvågen naturreservat har tidlegare ikkje vore overvaka systematisk, og kunnskapen som finst om reservatet er usystematisk og noko er forelda. I denne forvaltingsplanen er det definert bevaringsmål for dei ulike naturtypene i reservatet, og oppfølging av desse er sentrale i oppfølginga av reservatet i framtida.

Det er ikkje gjort systematisk oppfølging av flora og fauna i Langøyvågen sidan vernet vart vedtatt, difor manglar nøyaktige data på utviklinga i området dei siste 20 åra, men SNO følgjer utviklinga gjennom sin rutinebesøk i området.

Fylkesmannen har hovudansvaret for overvakinga av naturkvalitetane i det verna området. Statens naturoppsyn (SNO) vil i dei fleste tilfella stå for den praktiske gjennomføringa. Dette blir avklart årleg. SNO rapporterar til fylkesmannen når det er behov for det, og minst ein gong kvart år. Utvikling og tilstanden til bevaringsmåla skal evaluerast av fylkesmannen og tiltak setjast inn om naudsynt.

Overvakingstiltak

- Overvaking av området skal gi auka kunnskap om utviklinga av naturkvalitetane i Langøyvågen naturreservat

4.3 Informasjon og tilrettelegging

Det er sett opp informasjonstavle for Langøyvågen naturreservat på to stader, og vi vurderer dette som tilstrekkeleg. I tillegg finst det informasjon på nettet på stader som www.naturbase.no og www.miljostatus.no.

All informasjon skal utarbeidast av eller i samarbeid med fylkesmannen.

4.4 Oppsyn

Med eit vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriftene og eventuelle dispensasjonsvedtak vert etterlevd. Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvaret for oppsyn i verneområda i Noreg. Hovudoppgåva til SNO er å sørge for at vernereglane for området vert følgde. I tillegg har SNO ein god og tett dialog med fylkesmannen og vil bli orientert dersom det er gitt dispensasjonar frå verneforskrifta til ulike tiltak inne i reservatet.

SNO har oppsynsmynde i medhald av lov av 21. juni 1996 om statleg naturoppsyn, og avgrensa politimynde etter miljølovene (friluftsløva, naturmangfaldlova, motorferdslelova, kulturminneløva, viltlova, lakse- og innlandsfiskeløva og delar av forureiningslova). I tillegg til kontrolloppgåvene etter desse lovene, skal oppsynet drive rettleiing og informasjon, skjøtsel, tilrettelegging, registrering og dokumentasjon. Mange av desse tiltaka i blir gjort i samråd med fylkesmannen, og enkelte av tiltaka er nærare presentert i denne forvaltingsplanen.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal er som forvaltingsstyresmakt bestillar av oppsynsoppgåve hos SNO.

5 SAKSBEHANDLING

5.1 Forvaltingsstyresmakt

Ansvar for forvaltninga av Langøyvågen naturreservat involverer følgjande styresmakter:

- 1) **Miljøverndepartementet (MD)** er øvste styresmakt for miljøforvaltninga i Noreg. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordna styresmakt for forvaltninga av område verna etter naturmangfaldlova.
- 2) **Direktoratet for naturforvaltning (DN)** er øvste fagstyresmakt for naturvernområde i Noreg og har hovudansvar for forvaltning av område verna etter naturmangfaldlova. DN avgjør kven som skal vere forvaltningsstyresmakt for det enkelte verneområdet. DN er klageinstans for vedtak som forvaltningsstyresmakta i det enkelte verneområdet har gjort. DN skal også rettleie forvaltningsstyresmakta i praktiseringa av verneforskriftene.
- 3) **Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FM)** er forvaltningsstyresmakt for Langøyvågen naturreservat.
- 4) **Fræna kommune** er styresmakt på fleire av de andre lovverka som kan få betydning innan naturreservatet, eksempelvis plan- og bygningslova og motorferdselslova.

5.2 Lovverk, føringar og forvaltning

5.2.1 Verneforskrifta

Verneforskrifta for Langøyvågen naturreservat finst som vedlegg 1. Sjølv om den generelle dispensasjonsheimelen i forskrifta § 7 no er erstatta av § 48 i naturmangfaldlova, slår overgangsreglane i loven sin § 77 fast at eldre vernevedtak fortsatt gjeld inntil Kongen måtte bestemme noko anna. Direktoratet for naturforvaltning har utarbeida eit rundskriv «Forvaltning av verneforskrifter» (DN 2010) som vert lagt til grunn for saksbehandlinga.

Verneforskrifta har som formål å oppretthalde den tilstanden som området var i ved fredingstidspunktet, samt å fremje verneføremålet. Det er Fylkesmannen sitt ansvar at verneforskrifta blir forvalta i forhold til verneformålet, og viss verneverdiane vert skadde, er det Fylkesmannen sitt ansvar at nødvendige tiltak blir sett i gang. Forvaltninga av verneområdet skal skje i eit langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenking hos både dei daglege brukarane og Fylkesmannen. Forvaltningsplanen for Langøyvågen naturreservat er planlagt å rullerast kvart 10. år for å kunne fange opp eventuelle endringar i verneområdet (jf. kapittel 6).

5.2.2 Prinsippa i naturmangfaldlova

I medhald i naturmangfaldlova § 7 skal prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12 leggest til grunn som retningsliner ved utøving av offentlig mynde, og det skal gå fram av avgjerda korleis desse prinsippa er teke omsyn til og vektlagt i vurderinga av saka. Forvaltningsmåla i §§ 4 og 5 skal også trekkast inn i skjønnsutøvinga. Vi viser til vedlegg 2 med naturmangfaldlova.

Prinsippa skal også brukast ved forvaltning av eksisterande verneområde, inkludert forvaltningsplanar.

Etter § 8 i naturmangfaldlova skal offentlege avgjerder som påverkar naturmangfaldet så langt det er rimeleg, bygge på vitskapleg kunnskap om artane sin bestandssituasjon, utbreiinga av naturtypar og økologiske tilstand, samt effekten av påverknader. Vidare skal kunnskap som er basert på generasjonar sine erfaringar gjennom bruk av og samspel med naturen vektleggast. Det er opp gjennom åra gjennomført ulike naturfaglege undersøkingar i Langøyvågen naturreservat, og det føreligg fleire rapportar som dokumenterer naturkvalitetane. Dette kunnskapsgrunnlaget er lagt til grunn i forvaltningsplanen. Kunnskap om historisk bruk er også lagt til grunn i planen, bl.a. i samband med vurdering av skjøtselstiltak.

Ut frå dagens kunnskap, vil aktivitetane som vil kunne skje etter verneforskrifta, neppe ha nokon særleg negativ innverknad på artane og naturtypane som ein ønskjer å ta vare på gjennom vernet. Verneforskrifta er til hinder for aktivitetar som ein vurderer å kunne ha negativ innverknad på verneverdiane. Forvaltningsplanen er utarbeidet innafør ramma av de restriksjonar som er sett i verneforskrifta. Vi vurderer det slik at forvaltningsplanen og oppfølging av denne med stor sannsynlegheit vil føre til ei positiv utvikling for artane og naturtypane i området, jf. naturmangfaldlova §§ 4 og 5.

Den føreliggande kunnskapen om artene sin bestandssituasjon, utbreiinga av naturtypane og økologisk tilstand i dette området, vurderer ein å stå i eit rimeleg forhold til forvaltningsplanen sin karakter, og retningslina om kunnskapsgrunnlaget i § 8 vert sett på som oppfylt. Føre-var-prinsippet vert difor tillagt liten vekt i denne planen, jf. naturmangfaldloven § 9.

Forvaltningsplanen gir nærare retningsliner for aktivitetar som er tillate i naturreservatet innafør ramma av verneforskrifta og naturmangfaldlova. Vurdering av den enkelte aktiviteten i forhold til samla belastning i verneområdet, vil være svært relevant ved vurderinga av søknader om dispensasjonar frå verneforskrifta. I samband med forvaltningsplanen er det utarbeidd nærare bevaringsmål for ulike naturkvalitetar som grunnlag for overvaking av naturtilstanden i området. Dette vil gje eit styrka grunnlag for å kunne vurdere samla belastning av ulike aktivitetar i området. Prinsippet i naturmangfaldloven § 10 om økosystemtilnærming og samla belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfaldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar, får ikkje særleg verknad, ettersom verneforskrifta som forvaltningsplanen bygger på, legg vesentlege avgrensingar på kva tiltak som kan gjerast i området. Dei tiltaka som vil

kunne gjennomførast, vert vurdert til ikkje å ha vesentleg negativ effekt på naturtypar, artar eller økosystem.

Prinsippa i § 12 vert vurdert til å være relevante. Prinsippet om beste tilgjengelege teknikkar og driftsmetodar blir vurdert som aktuelt bl.a. i samband med skjøtselstiltak. Prinsippet om beste lokalisering blir vurdert som relevant i samband med bl.a. behandling av søknader om dispensasjonar, både når det gjeld spørsmålet om dispensasjon bør gjevast og eventuelt kva vilkår som bør setjast. Forvaltingsplanen legg opp til skjøtselstiltak som er vurdert å være best mogeleg tilpassa naturkvalitetane ein ønskjer å ta vare på. Gjennom den overvakinga av naturtilstanden som planen legg opp til, vil ein få eit godt grunnlag for å evaluere gjennomførte skjøtselstiltak og ev. foreta korrigeringar både når det gjeld teknikkar/metodar og lokalisering.

5.2.3 Forholdet til andre lovverk

Forskrifter gitt med heimel i naturmangfaldlova går føre andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheiter mellom bestemmingane. Det er også viktig å merke seg at det andre regelverket gjelder i tillegg til verneforskriftene i område verna etter naturmangfaldlova. Ved søknader om løyve til motorisert ferdsel vil det i dei fleste tilfella vere nødvendig med både dispensasjon frå motorferdselslova og frå verneforskrifta, eventuelt § 48 i naturmangfaldlova. Med få unntak vil verneforskrifta ha strengare reglar når det gjeld bruk og tiltak enn anna lovverk. Det er derfor naturleg at ein søknad om dispensasjon først blir behandla av fylkesmannen. Forskrifter gitt med heimel i naturmangfaldlova avgrensar ikkje rådigheitsutøvinga utanfor verneområdet.

Etter naturmangfaldlova § 49 skal ein legge vekt på verneverdiane i naturreservatet for tiltak utanfor som kan påverke verneområdet, og som treng løyve etter anna lovverk.

5.2.4 Tolkning av unntaksreglene i verneforskrifta

I **§ 4** i verneforskrifta listar ein opp ei rekkje aktivitetar som ikkje krev løyve eller dispensasjon:

Punkt 1 omtalar aktivitet av nasjonal karakter og desse er alltid tillatt i verna område. Dette omfattar ikkje unntak for øving for nemnte formål. Ingen privatpersonar kan handle etter dette punktet.

Punkt 2 stadfestar at vedlikehald av grøftelaup i reservatet er lov. Det er mykje dyrka mark i randsonene til reservatet, og dermed eit behov for slikt vedlikehald. Det bør likevel gjerast i samarbeid med forvaltingsstyresmakta for å unngå skade på verneverdiane. Tilsvarande kan vedlikehald av telefontelefon og gatelys skje etter denne.

Punkt 3 er ein referanse til friluftsløva, som stadfester allemannsretten.

Punkt 4 opnar for jakt på hjortedyr, i dette høvet hjort og rådyr, samt kanadagås og villmink. Jakt på kanadagås bør gjerast på ein slik måte at ein ikkje forstyrr andre gjæser og ender.

Ved fangst av villmink bør det nyttast slagfelle for å unngå å påføre dyra liding. Feller må sikrast mot andre dyr og menneske.

Punkt 5 nemner fiske og uttak av fjøremark og agnskjel i reservatet. Dette er tillatt etter dei lover og forskrifter som for tida gjeld. Medrekna er fiske etter til dømes krabbe og hummar. Grunneigar har rett på alle haustbare ressursar på sin eigedom i samsvar med norsk lov, derfor må ein ha løyve frå grunneigar for å hente ut slike artar. For fiske etter laksefisk i elv vil kjøp at fiskekort vere eit slikt løyve. Sanking av tang og tare er ikkje lov.

Punkt 6 opnar for tradisjonelt beite. Direktoratet for naturforvaltning kan regulere beitetrykket slik at det er i tråd med verneformålet. Det er for tida lågt beitetrykk, og det er vere aktuelt å stimulere til beiting.

Punkt 7 opnar for at den jordbruksaktivitet på dyrka mark som var i reservatet ved fredingstidspunktet kan halde fram. Dette gjeld 3-4 daa i kanten på dyrka mark mot Langøyvågen som ligg innafor reservatgrensa.

Punkt 8 gir rom for å sette opp gjerde som er naudsynt for tradisjonell drift, til dømes for beitedyr som går i reservatet eller for å verne spesielt utsett avling.

Punkt 9 opnar for slått av strandeng på eigdommen gnr 32 bnr 19. Dette er ein fritidseigedom, og det gjeld eit areal i underkant av 0,5 daa. Slik slått kan vere gunstig for verneverdiane dersom det vert gjort til rett tid.

Punkt 10 a) gjev rett til å drifte og vedlikehalde eksisterande energi- og kraftanlegg. Det går ei 20 kV line over Valen i austre del; på høgde med Vågøy kyrkje. Det er ikkje tillatt å legge nye kabelføringar eller anlegg i reservatet.

Punkt 10 b) opnar for akutte tiltak i samband med istandsetting av strømforsyningsnettet. Motorisert ferdsel i samband med dette er tillatt når forvaltningsstyremakta blir underretta om dette i etterkant.

Punkt 10 c) gjev moglegheit for å oppgradere/fornye kraftleidningar for å heve spenningsnivået og auke linjetverrsnittet. Slike tiltak skal varslast til forvaltningsstyremakta før dei vert starta; dette for å avklare om tiltaket evt. skal behandlast etter § 5 nr. 11.

Punkt 11 nemner at båt kan leggjast på etablert båtplass. Døme på dette er ved fritidseigdommen på sørsida av Valen.

Punkt 12 tillet at tang og tare som vert skylt opp på tilgrensande innmarksareal kan transporterast tilbake til verneområdet.

Punkt 13 gjer unntak for motorferdsel på offentleg veg som går gjennom reservatet, medrekna løpande vedlikehald av slik veg. Dette gjeld vegen til Vågøya som kryssar reservatet på fylling over sundet.

5.2.5 Spesifiserte dispensasjonsbestemmingar i verneforskrifta

I § 5 i verneforskrifta finst ein del spesifiserte aktivitetar og formål som forvaltningsstyremakta kan tillate etter søknad. Ved behandling av slike søknader vil det med utgangspunkt i prinsippa i naturmangfaldlova leggjast særleg vekt på tiltaket sin verknad på verneformålet:

Punkt 1 opnar for å kunne tillate motorferdsel i samband med drift og vedlikehald av grøfter som alt fanst på vernetidspunktet (§ 4 punkt 2), aktivitet relatert til beite (§ 4 punkt 6) og inn-

gjerding av innmark og beiteareal (§ 4 punkt 8), samt ved opprydding av strandsøppel og sanking av drivved. Ein bør likevel unngå motorisert ferdsel på dei sårbare utmarksareala i reservatet så langt det er mogeleg.

Punkt 2 opnar for å tillate rydding og vedlikehald av eksisterande stiar og ferdselsvegar. Det er ikkje lokalisert slike i reservatet, derfor er dette punktet uaktuelt.

Punkt 3 nemner etablering av grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal. Dette kan bli aktuelt då det ligg dyrka mark langs randsona både på Vågøya og inst i Langøyvågen. Her må ein få til traséval som unngår å skade verneverdiane eller vere i strid med verneføremålet.

Punkt 4 opnar for avgrensa uttak av ved. Dette er mest aktuelt på Langøya der det er tre av ein viss storleik, og der det er ønskjeleg å halde eit ope landskap. Dette kan eventuelt gjerast som ein del av skjøtselen. Sjå også punkt 8.

Punkt 5 opnar for utlegging av nye båt plassar. Det kan vere aktuelt å vurdere å gje løyve på land i tilknytning til fritidseigedommane, men normalt bør båtar om mogeleg dragast innom den strandsona som utgjer reservatet. Uansett er det eit krav at dette ikkje skadar vegetasjonen.

Punkt 6 viser til tradisjonelt uttak av sand, stein og grus. Uttak må berre vere av mindre omfang til privat bruk, og alle store eller kommersielle uttak er forbode. Ved søknad om uttak må mengda som ein ønskjer å ta ut i tillegg til tidspunktet for uttaket gå fram. Staden for uttaket må spesifiserast i eit kart. Uttak av sand, stein og grus også krevje ein søknad om motorisert ferdsel, slike tilfelle krev dispensasjon etter naturmangfaldlova. Vegetasjon skal ikkje kome til skade ved slikt uttak, og ein må leggje vekt på at evt. uttak skjer der ny sand kan byggje seg opp att i utløp av vassdrag eller med bølger.

Punkt 7 gir rom for å søkje om sanking av tang og tare etter løyve. Dette vil i så fall vere manuelt uttak frå land eller mindre båt. Det er ikkje rom for uttak til kommersielt bruk, som t.d. taretråling.

Punkt 8 opnar for å rydde unna busk- og trevegetasjon som hindrar jordbruket. Det gjeld også rydding av slik vegetasjon på beitemark. Det er mykje dyrka mark i randsona mot reservatet, og det kan reknast med at det vert gjeve løyve til slikt uttak der dette ikkje skadar verneverdiane.

Punkt 9 opnar for å søkje avgrensa bruk av reservatet til sosiale arrangement av ulik type som jaktprøver, teltleirar og idrettsarrangement. Landarealet i Langøyvågen er lite, og det finst alternative areal i randsonene. Fylkesmannen varslar ei restriktiv line på dette punktet, og vil normalt ikkje tillate slik aktivitet.

Punkt 10 gir Kystverket heimel til å legge naudsynte konstruksjonar her, og er ikkje aktuell problemstilling for privatpersonar.

Punkt 11 opnar for å tillate fornying av kraftledningar. Aktiviteter som ikkje naturleg fell inn under § 4 nr. 7 c) vil bli behandla etter denne heimelen. Slike aktivitetar skal alltid vurderast i forhold til evt. alternative løysningar for å minimere skadeverknader.

5.2.6 Generelle dispensasjonsbestemmingar

I § 7 i verneforskrifta finst den generelle unntaksparagrafen. I dag er denne erstatta av § 48 i naturmangfaldlova, jf. §§ 8 – 12 (sjå kapittel 8.2). Frå den opphavlege generelle dispensasjonsbestemminga i § 7 er følgjande dispensasjonsformål vidareført i naturmangfaldlova § 48:

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå eit vernevedtak dersom det ikkje strir mot vernevedtaket sitt formål og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom sikkerheitsomsyn eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det nødvendig.

I avveginga mellom andre vesentlege samfunnsinteresser og omsynet til verneområdet skal det særleg leggjast vekt på verneområdet sin verdi for det samla nettverket av verneområde og om eit tilsvarande verneområde kan etablerast eller utviklast ein annan stad. Tiltakshavaren kan påleggast å bere rimelige kostnader ved ivaretakinga, opprettinga eller utviklinga av eit slikt tilsvarande område.

«*Dispensasjon i særlege tilfeller når det ikke er i strid med formålet med vernet*» gjeld hovudsakleg bagatellmessige inngrep/tiltak eller forstyrringar av forbigåande karakter og som er av stor verdi for søkar og ikkje er i konflikt med verneverdiane. Tiltak som kan redusere eller øydelegge verneverdiane i Langøyvågen naturreservat vil ikkje kunne få dispensasjon etter denne bestemminga.

«*Dispensasjon for arbeider av vesentlig samfunnsmessig verdi*» gjeld for tiltak som ikkje blei vurdert eller var aktuelle på vernetidspunktet. Dispensasjon heimla i dette punktet skal berre gjevast under heilt særskilte forhold av nasjonal betydning. Det vil ikkje være tilstrekkeleg grunnlag for å gje dispensasjon med bakgrunn i denne bestemminga i saker som berre har lokal eller regional betydning.

5.2.7 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som gjeld dei ulike brukarinteressene er presentert i kapittel 3. Punkta under viser dei generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandlar Langøyvågen naturreservat:

- 1) Alle søknader om tiltak som krev løyve/dispensasjon etter verneforskrifta, skal sendast Fylkesmannen i Møre og Romsdal.
- 2) Normalt vil verneforskrifta ha strengare reglar enn det som gjeld etter anna lovverk. Søknader blir difor først vurderte etter verneforskrifta før eventuell vurdering etter anna lovverk. Avslag etter verneforskrifta kan ikkje overstyrast av anna lovverk.
- 3) Nærare retningslinjer for saksbehandlinga er gitt under dei enkelte brukarinteressene. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort ei samla vurdering i forhold til verknaden av tiltaket på verneverdiane og forholdet til andre brukarinteresser.
- 4) Desse instansane skal ha kopi av alle vedtak: Fræna kommune, Statens Naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning.
- 5) Klage på vedtak gjort av fylkesmannen skal behandlast etter reglane i forvaltningslova. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskrifta. Ei eventuell klage på vedtak skal sendast Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen føretek førebunde klagebehandling og vurderer innhaldet i klagen. Fylkesmannen kan etter dette endre sitt opphavelige vedtak. Dersom fylkesmannen opprettheld vedtaket sitt, skal klagen oversendast Direktoratet for naturforvaltning for endeleg behandling og vedtak.

6 FORVALTINGSPLANEN SI GYLDIGHEIT

Forvaltingsplanen for Langøyvågen naturreservat gjeld fram til ny forvaltingsplan er vedtatt. Fylkesmannen er ansvarleg for revideringa av planen. Ein tek sikte på å gjere dette ca. kvart 10. år, første gong ca. 2020. Fylkesmannen kan revidere planen på eit tidligare tidspunkt om det er nødvendig. Bevaringsmåla vil bli reviderte i samsvar med nasjonale standardar når desse føreligg, uavhengig av rulleringa av forvaltingsplanen.

Fig. 8. Mot Langøya

7 REFERANSAR

Publikasjonar

Artsdatabanken, 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*.

Artsdatabanken, 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*.

Artsdatabanken, 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*.

Direktoratet for naturforvaltning, 2001. *DN-håndbok 17-2001 – Områdevern og forvaltning*.

Direktoratet for naturforvaltning, 2001. *Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv november 2001, rev. februar 2010*.

Direktoratet for naturforvaltning, 2007. *DN-håndbok 13-2007 – Kartlegging av naturtyper. Verdsetting av biologisk mangfold*

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1996. *Utkast til verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal. Rapport nr. 13/95 Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga*.

Holten, J. I, Frisvoll, A. A. og Aune, E. A., 1986. *Havstrand i Møre og Romsdal. Flora, vegetasjon og verneverdier. Økoforsk rapport 1986:3A*

Holten, J. I, Frisvoll, A. A. og Aune, E. A., 1986. *Havstrand i Møre og Romsdal. Lokalitetsbeskrivelser. Økoforsk rapport 1986:3B*

Jordal, J.B., 2005. Kartlegging av naturtypar i Fræna kommune. Rapport J.B. Jordal nr. 5-2005. 140 s.

Lid, J., 1987. *Norsk, svensk, finsk flora*. 5. utg, 2. opplag. Det norske Samlaget, Oslo.

Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss.

Svensson, L., Grant, P. J., Ree, V. (red.), 2011. *Gyldendals store fugleguide – Europas og middelhavsområdets fugler i felt*. 4. utg. Gyldendal, Oslo.

Nettstader

Artsdatabanken. <http://www.artsdatabanken.no/frontpage.aspx?m=2>

Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Naturbase*. www.dirnat.no

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga. www.fmmr.no

Lovdata, 2009. www.lovdata.no/

Miljøstatus i Norge. <http://www.miljostatus.no/>

Norsk kulturråd. www.kulturnett.no

Vedlegg 1 – Verneforskrift Langøyvågen naturreservat

Forskrift om verneplan for havstrand og elveos i Møre og Romsdal, vedlegg 15, freding av Langøyvågen naturreservat, Fræna kommune, Møre og Romsdal.

Fastsett ved kgl.res. 8. november 2002 med heimel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og § 21, § 22 og § 23. Fremja av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensing

Det freda området vedkjem følgjande gnr./bnr.: 32/2,4,6,7,8,9,10,11,12,13,15 og 19, 33/1 og 2.

Naturreservatet dekkjer eit totalareal på ca. 732 dekar, av dette er ca. 551 dekar sjø.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:5000 datert Miljøverndepartementet oktober 2002. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Forskrifta med kart blir lagra i Fræna kommune, hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2. Formål

Formålet med fredinga er å ta vare på eit typeområde av strandeng med stor botanisk variasjon, der strandengene mest består av undervassenger, salt- og brakkvassenger. Dei store førekomstane av salturt gjør at området også er ein spesiallokalitet for denne strandtypen.

§ 3. Vernereglar

For naturreservatet gjeld følgjande reglar:

1. Vegetasjonen på land og i sjøen, også daude planter, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet. Nye plantearter må ikkje førast inn. Planting eller såing av tre er ikkje tillate.
2. Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er freda mot skade og øydelegging. Nye dyrearter må ikkje førast inn.
3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båtar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller tilførsel av konsentrert forureining, tømning av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga er ikkje fullstendig.
4. Motorferdsel på land er forbode, medrekna start og landing med luftfartøy.
5. Bruk av naturreservatet til teltleirar, idrettsarrangement, jaktprøver eller andre større arrangement er forbode.
6. Bruk av sykkel og hest utanom eksisterande vegar er forbode.

§ 4. *Generelle unntak*

Reglane i § 3 er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.
2. Drift og vedlikehald av grøfter og anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet.
3. Sanking av bær og matsopp.
4. Jakt på hjortedyr og kanadagås og fangst av villmink.
5. Fiske, uttak av fjøremark og agnskjel.
6. Tradisjonelt beite. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneformålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av reservatet.
7. Jordbruksdrift, medrekna naudsynt motorferdsel, på eksisterande dyrka mark som er i drift på fredingstidspunktet.
8. Inngjerding av innmark og beiteareal som ein naudsynt del av den tradisjonelle landbruksdrifta.
9. Slått av strandeng på gnr./bnr. 32/19.
10. a) Drift og vedlikehald av eksisterande energi- og kraftanlegg.
b) Naudsynt istandsetjing ved akutt utfall. Ved bruk av motorkøyretøy skal tiltakshavar i etterkant sende melding til forvaltningsstyremakta.
c) Oppgradering og fornying av kraftliner, når dette ikkje medfører endring av, eller breiare linetrasé. Tiltakshavar skal varsle forvaltningsstyremakta før arbeidet startar.
11. Opplag av båt på etablert båtplass.
12. Tang og tare som vert skylt opp på tilgrensande innmarksareal kan transporterast tilbake til verneområdet.
13. Motorferdsel på offentleg veg som går gjennom reservatet, medrekna løpande vedlikehald av slik veg.

§ 5. *Eventuelle unntak etter søknad*

Forvaltningsstyremakta kan etter søknad gje løyve til:

1. Motorferdsel i samband med verksemd som er nemnt i § 4, pkt. 2, 6, 8 og 10 bokstav a og c, og sanking av drivved og opprydding.
2. Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdselsveggar.
3. Etablering av nye grøfteutløp for drenering av tilgrensande areal.
4. Avgrensa uttak av ved.
5. Opplag av båt på ny plass.
6. Avgrensa uttak av sand, stein og grus til eige bruk.
7. Tang- og taresanking.
8. Fjerning av tre og buskar når desse er til hinder for jordbruksdrifta.
9. Avgrensa bruk av naturreservatet som angitt i § 3, pkt. 5.
10. Etablering av anlegg for Kystverket.
11. Oppgradering og fornying av kraftliner som ikkje går inn under § 4, pkt. 10 bokstav c.

§ 6. Ferdsel

Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneformålet ved forskrift forby eller regulere ferdsel i heile eller delar av naturreservatet.

§ 7. Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyremakta kan gjere unntak frå forskrifta når formålet med fredinga krev det, eller for vitskaplege undersøkingar, arbeider av vesentleg verdi for samfunnet, og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.

§ 8. Skjøtsel

Forvaltningsstyremakta, eller den forvaltningsstyremakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremje formålet med fredinga. Det skal lagast forvaltningsplan som skal innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. Forvaltningsmynde

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmynde etter denne forskrifta.

§ 10. Iverksetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Vedlegg 2 - Naturmangfaldlova

Nokre viktige bestemningar i naturmangfaldlova

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 48. *(dispensasjon fra vernevedtak)*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillattelse både etter verneforskrifta og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillattelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskrifta eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Vedlegg 3 - Tiltak i Langøyvågen naturreservat

Tiltak	Prioritet	Utførende aktør	Kostnad i 1000-kr	Finansiering	Frister	Merknader
Legge til rette for beiting av den delen av strandenga som tåler tråkk	1	FM/SNO Husdyreigar	20 ´			Gjerdestråden bør fjernast om vinteren, elles fyllest den med tang
Fjerne søppel frå naturreservatet	1	Organisasjon	5 ´		Årleg	Har samarbeidd med Tøndergård skole
Fjerne rynkerosekratt	1	SNO/ Entreprenør	20 ´			To rynkerosekratt på Langøya, eitt på fastlandet.
Teljing av hekkande fugl	2	SNO/ organisasjon	10 ´		Årleg	
Hogge furu, lauv og einer, brenne lyng på Langøya	2	SNO/ Entreprenør	70 ´			Kystlandskapet gror att, og dagens beiting er ikkje nok for å halde nede veksten
Oppdatere vernekart og forskrift	3	Fylkesmann/ DN				Det er misforhold mellom oppmerkinga og kartet frå kgl.res. Det er påkravd å ta ein totalgjennomgang.

Vedlegg 4 – Sakshandsaming

Forvaltningsplanen har vore på høyring i perioden 10.11 – 15.12.2012. Høyringa har vore kunngjort i Romsdal Budstikke 10.11.2012 og på fylkesmannen si heimeside.

Det kom inn 2 merknader til planen:

Istad Nett AS eig linenett i austre delar av naturreservatet. Dei vil ha rett til å drive og vedlikehalde linenettet i framtida, inkl. riving og nybygging i eksisterande traséar.

Møre og Romsdal fylkeskommune ønskjer at planen viser at gravrøysene er automatisk freda etter kulturminnelova. Dei påpeikar eit mogeleg misforhold ved at det ikkje er bevaringsmål for gravrøysene, men at det er laga forvaltningsmål der det heiter at dei «kan» vedlikehaldast. Det burde stå «bør». Forskrifta til Langøyvågen burde syne at her er freda gravrøysar. Vidare bør ikkje fredinga vere til hinder for skjøtsel og vedlikehald av kulturminne, og skjøtselstiltak i naturreservatet må ikkje skade kulturminne.

Planen bør avklare korleis ferdsel skal kanalisert og tilretteleggast.

Fylkesmannen vurderer dette slik: Drift og vedlikehald, istandsetjing ved akutt utfall og oppgradering av kraftliner utan endring og utviding av trasé, er tiltak som er unnateke vernereglane. På den andre sida vil meir omfattande oppgradering og fornying måtte vurderast etter søknad. Forvaltningsplanen endrar ikkje på dette temaet. Fylkesmannen ser det som viktig å ha tett kontakt med nettselskapa i forvaltninga av verneområda.

Kulturminne kan vere ein del av verneføremålet i naturreservat, jf. naturmangfaldlova § 37, 3. ledd. Langøyvågen naturreservat er verna etter naturvernlova, og slike føremål er ikkje med i verneforskrifta. Vi har ikkje vald å lage spesielle bevaringsmål for kulturminne i planen, noko som er normalt. Alt ansvar for ivaretaking av kulturminne er difor lagt til sektorstyremakta, og det er utarbeidd forvaltningsmål for kulturminne.

Verneforskrifta har ingen unntak for restaurering av kulturminne som medfører inngrep i terreng og vegetasjon. Dette medfører at slike tiltak må avklarast med forvaltningsstyremakta gjennom søknad. Det vil i dei aller fleste tilfella vere samanfallande interesser mellom natur- og kulturvernstyremaktene på dette feltet, og slik restaurering vil vere kurant. Tilsvarande vil naturvernstyremaktene ta omsyn til kulturminne i sin skjøtsel av området. Forvaltningsplanen vert justert og presisert på dette punktet.

Planen har ikkje konkrete tilretteleggingstiltak for ferdsel, og vi ser ikkje grunnlag for å opparbeide turstiar. Det bør vere tilstrekkeleg å gå i terrenget, og at dette kan kanalisert ved skilting. Planen vert ikkje endra på dette punktet no.

Fylkesmannen godkjenner med dette planen.